

600 uppenbarelser i ny vinkel

Vårt skriftspråk gör entré – fler sidor av åttabarnsmamman Heliga Birgitta

VADSTENA (LT)

Ebba Witt-Brattström är professor i litteraturvetenskap, med start i Södertörn där hon blir den första kvinnliga professorn, sedan i Berlin och nu i Helsingfors i ämnet nordisk litteratur. En dag denna coronasommar gästar hon Vadstena för att föreläsa i klostermuseet under rubriken "Var heliga Birgitta feminist?"

Jag har varit i Vadstena och föreläst många gånger, men det är faktiskt första gången jag pratar om Birgitta här. Det känns litet extra roligt, säger dagens föreläsare.

Professorn vet ett svar på rubrikens fråga. Hon är själv feminist och har intresserat sig för ämnet i 30 år. I ett nätverk med nordiska kvinnliga litteraturhistoriker i slutet av förra seklet lyfter deltagare från Danmark fram Heliga Birgitta och hennes författarskap.

Detta väcker Ebba och hon läser alla Birgittas 600 himmelska uppenbarelser, en bedrift som hon inte rekommenderar. Däremot puffar hon för det urval som hon har sammanställt år 2003 i "I dig blev den store Guden en liten pilt".

I år fyller Birgittastiftelsen 100 år och i klostermuseet vill man inte helt skjuta upp firandet trots coronarisk. Vadstena toppar plötsligt listan

över smittade i länets kommuner och kommunledning har nyligen gått ut med en särskild vädjan om fortsatt avstånd. När det är föreläsningssdags placerar arrangörerna ut stolar på övervåningen med det avstånd som gäller och med föreläsaren i mitten.

Birgitta skapar klosterorden och ordensregel till ett nytt kloster för 60 nunnor och 25 munkar. Orden är ett dubbelkloster men det är först och främst för kvinnor. Munkarna ska serva nunnorna och sköta yttre tjänst. Abedissan ska styra över både munkar och nunnor. Ett tidigt exempel på hur det är att vara kvinnlig chef, konstaterar Ebba.

Nunnorna uppmanas att läsa så mycket som möjligt men de kan inte latin så munkarna översätter.

Ebba Witt-Brattström lyfter här fram en bonuseffekt av Birgittas klosterorden. Tack vare den får vi vårt skriftspråk.

Klostermuseet är enligt sin folder den första profana tegelbyggnaden i Sverige.

Det borde vara minst lika intressant som hennes verksamhet i den kristna världen. Hela Birgittas verk är unikt. Det är ont om kvinnliga författare i litteraturforskningen.

Birgitta är en verkligt stor kvinna. Hon är Sveriges första författare och den första kvinnliga författaren i Norden. I Witt-Brattströms urval står den levande kvinnan Birgitta i centrum, hon som föder åtta barn och lever ett vanligt liv som stormanshustru i Ulfåsa och i Alvastra. Från det livet hämtar hon liknelserna, från bryggning, bakning och barnavård.

Ungefär 200 av uppenba-

relserna handlar om en moderspakt mellan Maria och Birgitta, berättar Ebba.

Birgittas religiösa uppenbarelser framstår som levande, vardagliga och blodfulla vid en läsning. Birgitta gör Maria till en vanlig kvinna och hon för in ett husmorsperspektiv i det religiösa. Ebba har en favorit.

Det är när Birgitta säger angående en biskop att det inte är brukligt att kosta på ett rutet kött en dyrbar insaltning.

Att Ebba Witt-Brattström är kunnig vet varje tv-tittare som ser SVT:s program Kontrapunkt. Hon bidrar in-

te bara till att sprida kunskap. Hon utvecklar den också. När hon år 1988 disputerar ger hon en ny bild av Moa Martinssons författarskap.

När Ebba läser litteraturhistoria på 1970-talet vid Stockholms universitet anses Birgitta visserligen vara en viljestark och fantasirik kvinna men samtidigt ytterst bigott och ärelysten. Hennes begär att härska motsvaras inte av en förmåga att organisera.

När Ebba senare tar sig an Birgittas uppenbarelser kommer det fram en helt annan kvinna.

Text:
KATARINA
LJUNGHOLM